

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ФИСКАЛНИ САВЈЕТ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

REPUBLIKA SRPSKA
FISKALNI SAVJET
REPUBLIKE SRPSKE

МАКРОЕКОНОМСКА И ФИСКАЛНА КРЕТАЊА И АНАЛИЗЕ

1. БРОЈ

Очекивања за 2023. годину

Април 2023. године

САДРЖАЈ

1. МАКРОЕКОНОМСКА И ФИСКАЛНА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

1.1. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

1.2. ЈАВНЕ ФИНАНСИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1.3. АКТУЕЛНОСТИ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У СВИЈЕТУ ТОКОМ 2022. ГОДИНЕ: ШТА МОЖЕМО ОЧЕКИВАТИ 2023. ГОДИНЕ?

1. МАКРОЕКОНОМСКА И ФИСКАЛНА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

1.1. Макроекономска кретања у Републици Српској

Табела 1: Основни макроекономски показатељи Републике Српске, у првом кварталу 2023. године

ПОКАЗАТЕЉ	Q1 2023/Q1 2022.
Квартални БДП, реална стопа раста, годишња стопа промјене	0,9%
Индустријска производња, годишња стопа промјене	-0,3%
Индекс потрошачких цијена, годишња стопа промјене	12,2%
Извоз, годишња стопа промјене	5,4%
Увоз, годишња стопа промјене	2,5%
Покривеност увоза извозом	83,6%
Просјечна нето плата	1.243 КМ

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на бази података РЗРС.

Усљед неповољних економских околности изазваних дешавањима у Украјини, од трећег квартала 2022. године успоравало је успоравало привредне активности како у Европи, тако и у Републици Српској. Тако је БДП Републике Српске у првом кварталу 2023. године забиљежио раст од 0,9%, што говори да привредна активност успоравала али се и даље остварују позитивне стопе раста.

Десезонирана индустријска производња у Републици Српској у марту 2023. године у поређењу са фебруаром 2023. године већа је за 2,8%. На основу наведеног међумјесечног податка о кретању индустријске производње могло би се закључити да је дошло до опоравка привредне активности. Међутим, међугодишњи подаци индустријске производње Републике Српске, у марту 2023. године у поређењу са мартом 2022. године, показују да је индустријска производња мања за 2,2%. Квартални подаци 2023. године такође показују да је дошло до пада индустријске производње, и то за 0,3% у односу на први квартал 2022. године.

У првом кварталу 2023. у односу на исти период 2022. године, стопа инфлације, мјерена годишњом стопом промјене потрошачких цијена, и даље је била двоцифрена. Стопе инфлације посматрано по одјељцима потрошње задржале су сличан образац кретања од избијања кризе 2022. године. Сви одјељци потрошње, изузев одјељка Одјећа и обућа, остварили су раст цијена. Највећи допринос расту инфлације у 2023. години дала је област Хране и безалкохолних пића (раст од 21,4%), као што је био случај и у 2022. години. Управо је одјељак Храна и безалкохолна пића, уз одјељак Превоза, први забиљежио раст цијена усљед избијања кризе 2022. године.

Покривеност увоза извозом у првом кварталу 2023. године од 83,6% може се окарактерисати као добар резултат у спољној трговини Републике Српске. Веће стопе покривености од почетка 2023. године посљедица су већег пада увоза у односу на пад увоза.

У првом кварталу 2023. године је остварена просјечна нето плата од 1.243 КМ, што је за 15,7% номинално више од исте остварене у првом кварталу 2022. године. Будући да је Влада Републике Српске донијела одлуку о повећању висине најниже плате са 650 КМ на 700 КМ од јануара 2023. године, очекује се да ће се наставити тренд раста просјечних нето плата.

- Усљед неповољних економских околности изазваних дешавањима у Украјини, те посљедишно висока и растућа глобална инфлација, те висок ниво спољних ризика и неизвијесности, привредни раст Републике Српске, од трећег квартала 2022. године успорава али биљежи позитивне реалне стопе раста.

Због негативних економских посљедица дешавања у Украјини, енергетске кризе, високе инфлације и поштраних финансијских услова, у Европи, па тако и у Републици Српској, привредни раст је све више успоравао како се 2022. година ближила крају. Према процјенама Републичког завода за статистику Републике Српске, номинални БДП у 2022. години износио је 14,24 милијарде КМ, а реални годишњи раст бруто домаћег производа Републике Српске је у 2022. је износио 3,5%. Реалан раст БДП-а Републике Српске од 3,5% на крају прошле године указује да је Република Српска у европским оквирима, у смислу привредне активности, пребродила прву годину актуелне глобалне економске кризе. Ради поређења, реалне стопе раста за 2022. годину земаља у окружењу износиле су: у Србији 2,3%, у Хрватској 6,3%, у Словенији 5,4%, те 6,1% у Црној Гори. Просјечна реална стопа раста у Европској унији процјењује се на нивоу од 3,6%, док се за еврозону процјењује 3,5%.

У наредној табели дат је приказ кварталног БДП-а Републике Српске, у годишњим реалним стопама раста, од 2015. године до 2023. године, како би се уочиле неке основне тенденције.

Табела 2: Реалне стопе раста БДП Републике Српске по кварталима, годишња стопа промјене, у %

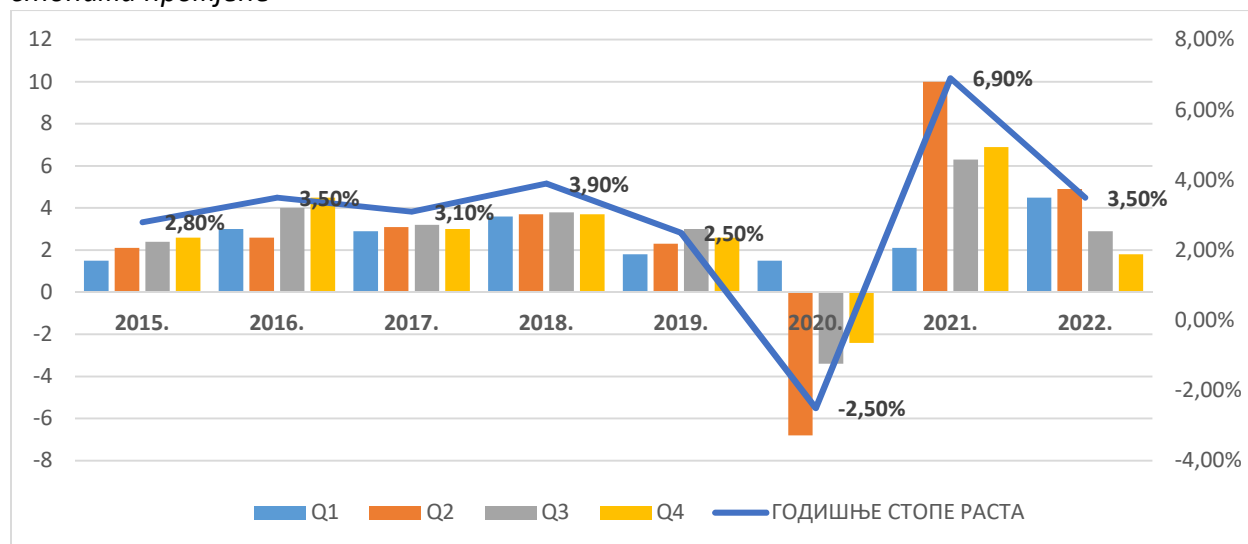
БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД, КВАРТАЛНИ, реалне стопе раста, у %									
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Q1	1,5	3,0	2,9	3,6	1,8	1,5	2,1	4,5	0,9
Q2	2,1	2,6	3,1	3,7	2,3	-6,8	10,0	4,9	
Q3	2,4	4,0	3,2	3,8	3	-3,4	6,3	2,9	
Q4	2,6	4,5	3,0	3,7	2,6	-2,4	6,9	1,8	
ГОДИШЊА СТОПА	2,8	3,5	3,1	3,9	2,5	-2,5	6,9	3,5	

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на бази података Републичког завода за статистику Републике Српске.

Анализа података у претходној табели показује да је привреда РС у посматраном периоду једино у 2020. години остварила негативне стопе раста. Усљед негативних економских посљедица кризе изазване пандемијом вируса корона, како у свијету, тако и у Републици Српској забиљежене су негативне стопе раста, односно дошло је до значајнијег пада привредне активности узастопно у посљедња три квартала 2020. године. Након рецесије изазване пандемијом, од почетка 2021. године услиједио је опоравак привредне активности тако да БДП Републике Српске мјерен реалним стопама остварује позитивне вриједности, односно биљежи се привредни раст. Тако је у другом кварталу 2021. године остварена двоцифрена стопа раста од 10%, што је и највећа забиљежена стопа раста кварталног БДП-а у посматраном периоду. Релативно више стопе раста кварталног БДП у 2021. посљедица су, између осталог, и ниске основе из 2020. године усљед кризе изазване пандемијом корона вируса.

Анализа кретања кварталног БДП-а РС у 2022. години показује да је након раста од 4,5% и 4,9% у првом и другом кварталу 2022. године, респективно, услиједило значајније успоравање привредне активности због негативних економских кретања изазваних дешавањима у Украјини, те усљед растућих ризика и неизвијесности узрокованих високом и растућом глобалном инфлацијом.

Графикон 1: Реалне стопе раста БДП Републике Српске, по кварталима, у годишњим стопама промјене

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на бази података Републичког завода за статистику Републике Српске.

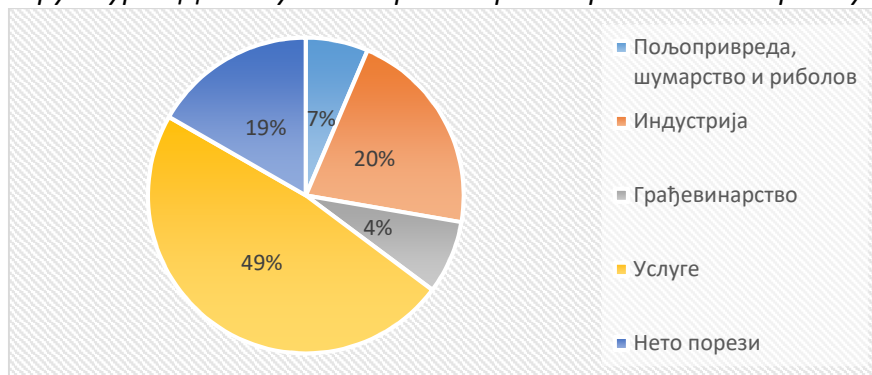
Анализа кретања кварталног БДП-а 2022. године показује да је највећи међугодишњи раст БДП-а у 2022. години забиљежен је у другом кварталу 2022. године (4,9%). Међугодишња стопа раста БДП смањивала се током 2022. године све до 1,8% у четвртном кварталу. Односно, у четвртном кварталу 2022. године остварена је најнижа квартална стопа раста у 2022. години, а што подаци у претходној табели и показују. На основу наведених кварталних стопа раста, годишња реална стопа раст БДП-а у 2022. години у Републици Српској износила је 3,5%.

Као мала отворена привреда са високим степеном зависности од економских кретања у земљама с којим има високу спољнотрговинску размјену, привреда Републике Српске била је изложена негативним економских посљедицама усљед успоравања привредне активности у земљама главним спољнотрговинским партнерима. Сходно наведеном, економске посљедице кризе која је почела 2022. године, рефлектовале су се на погоршање макроекономских трендова, како у Европи, тако и у Републици Српској, а што се одразило на успоравање раста привредне активности.

Успоравање привредне активности из 2022. године настављено је и почетком 2023. године. Будући да је анализа кретања кварталног БДП-а показала да је значајније успоравање привредног раста забиљежено у првом кварталу 2023. године, у наставку је анализирана производна структура БДП у првом кварталу 2023. године, како би се утврдили узроци таквог кретања. Посматрано са производне стране, привредни раст у првом

кварталу 2023. године био је вођен услужним сектором, будући да услужни сектор чини око 49% БДП-а, што се може видјети и на наредном графикању.

Графикон 2: Структура БДП Републике Српске према производном приступу у Q1 2023. г.

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на основу података Републичког завода за статистику РС.

У првом тромјесечју 2023. године реални раст БДП-а забиљежен је у подручјима: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања за 8,4%, Стручне, научне и техничке дјелатности, Административне и помоћне услужне дјелатности за 7,4%, Грађевинарство за 7,3%. С друге стране, реални пад бруто додате вриједности забиљежен у подручјима: Вађење руда и камена; Прерађивачка индустрија; Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација; Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине за 1,2% а од тога у подручју Прерађивачка индустрија за 3,1%.

Анализа кретања производње по дјелатностима показује да је повећање економске активности забиљежено је код већине услужних дјелатности, изузев пословања некретнинама (-0,3%), а најзначајнији допринос расту у првом кварталу 2023. године имао је раст у области Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања. Мањи физички обим производње Прерађивачке индустрије услед смањене спољне тражње, у првом кварталу 2023. године имао је негативан допринос привредном расту.

Анализа учешћа дјелатности у БДП-у оствареном у првом кварталу 2023. године у односу на просјечна квартална учешћа у 2022. и 2021. години показује да је дошло до незнатних промјена. Анализа података о учешћу указује да су одређене дјелатности, попут Вађења руде, производња и снабдијевање електричном енергијом, Трговине, саобраћаја и туризма, те дјелатности Јавне управе, Финансијске дјелатности и Информације и комуникације, повећале своје учешће у БДП-у РС у првом кварталу 2023. године. С друге стране, значајније смањење учешћа забиљежено је за дјелатност Прерађивачке индустрије. Неповољна кретања забиљежило је и Грађевинарство, прије свега као посљедица растуће глобалне неизвијесности и мањег обима приватних инвестиција, али и услед снажног раста цијена грађевинског материјала. Наведена кретања у грађевинској дјелатности довела су до одређеног смањења учешћа сектора грађевинарства у БДП 2023. године у односу на 2021. годину.

- Успоравање индустријске производње у другој половини 2022. године, уз наставак сличних кретања почетком 2023. године, изазвано је материјализацијом негативних ризика из међународног окружења због геополитичких тензија и смањене спољне тражње најзначајнијих спољнотрговинских партнера. Индустријска производња је усљед слабије спољне тражње имала негативан утицај на економски раст Републике Српске и у првом кварталу 2023. године.

На основу међумјесечних података о кретању индустријске производње, могло би се закључити да долази до опоравка привредне активности. На мјесечном нивоу, поредећи март 2023. године са фебруаром 2023. године, укупна десезонирана индустријска производња већа је за 2,8%. Међутим, међугодишњи подаци индустријске производње Републике Српске, у марту 2023. године у поређењу са мартом 2022. године, показују да је индустријска производња мања за 2,2%. Ради поређења, годишње стопе промјене индустријске производње (март 2023. године у односу на март 2022. године) у земљама окружења износиле су: 1,4% у Србији, -0,7% у Хрватској, -1,4% у еврозони, у Њемачкој 2,9%, у Словенији -5,5%, те у Италији -3,2%.

Анализа кретања индустријске производње у првом кварталу 2023. године је показала да је у Републици Српској дошло до пада индустријске производње и то за 0,3% у 2023. у односу на први квартал 2022. године. Међутим, осим кретања вриједности индустријске производње, потребно је анализирати и структуру индустријске производње, како би се утврдили извори њеног пада, односно раста. Како би се уочиле дугорочне тенденције укупне индустријске производње, као и производња по главним областима дјелатности на наредном графикону приказане су годишње стопе раста индустријске производње Републике Српске према главним подручјима класификације дјелатности.

Графикон 3: Годишње стопе промјене индустријске производње Републике Српске, по главним подручјима, у %

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на бази података РЗСРС.

На основу претходног графикона може се уочити да је највећи допринос паду индустријске производње у првом кварталу 2023. године имао је пад у области

Прерађивачке индустрије (-3,7%), док су, с друге стране, остале двије области оствариле раст и то: област Вађење руде и камена забиљежило раст од 9,6%, а Производња електричне енергије раст од 0,8%. Сходно наведеном, анализа кретања индустријске производње показује да је великим дијелом тренд кретања индустријске производње одређен прерађивачком индустријом, што је и очекивано будући да прерађивачка индустрија чини значајан дио, односно има високо учешће у укупној индустријској производњи, и то изнад 62%.

Динамика индустријске производње како у 2022. години, тако и у првом кварталу 2023. године, прије свега у извозно оријентисаним дјелатностима, највећим дијелом је била под утицајем смањења спољне тражње проузроковано глобалним геополитичким и економским процесима. Утицај пада спољне тражње, уз значајан пад прерађивачке индустрије, утицали су да укупна индустријска производња Републике Српске забиљежи пад.

- *Стопа инфлације у Републици Српској, иако и даље биљежи високе и двоцифрене стопе раста, након рекордних вриједности у септембру 2022. године проузрокованих екстерним шокovima у енергетској и прехранбеној индустрији, у првом кварталу 2023. године се смањује али успореним темпом.*

Инфлација је у марту 2023. године успорила, посматрајући промјену потрошачких цијена на мјесечном нивоу (0,5%), док је на међугодишњем нивоу и даље остала двоцифрена. На годишњем нивоу, у марту 2023. године у односу на март 2022. године, индекс потрошачких цијена у просјеку је виши за 10,4%. Ако се посматра први квартал 2023. године у односу на први квартал 2022. године, стопа инфлације је виша за 12,2%.

Стопе инфлације посматрано по одјелјцима потрошње задржале су сличан образац кретања од избијања кризе 2022. године. У првом кварталу 2023. године у односу на први квартал 2022. године, стопа инфлације, мјерена годишњом стопом промјене потрошачких цијена, и даље је била двоцифрена. Како би се утврдило које су области потрошње највише утицале на инфлацију у првом кварталу 2023. године, на наредном графикону приказане су стопе инфлације према одјелјцима потрошње.

Графикон 4: Кретање индекса потрошачких цијена Републике Српске, Q1 2023. у односу на Q1 2022. г.

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на основу података Републичког завода за статистику РС.

У првом кварталу 2023. године, сви одјељци потрошње, изузев одјељка Одјећа и обућа, остварили су раст цијена. Највећи допринос расту инфлације, у првом кварталу 2023. године дала је област Хране и безалкохолних пића (раст од 21,4%), као што је био случај и у 2022. години. Управо је наведени одјељак, уз одјељак Превоза, први забиљежио раст цијена усљед избијања актуелне кризе. Тачније, већ од марта 2022. године евидентна је двоцифрена годишња стопа раста цијена за одјељке Хране и Превоза. У марту 2023. године, у одјељку Превоза, дошло је до пада цијена први пут од избијања кризе. Усљед раста цијена у прва два мјесеца 2023. године, превоз је у првом кварталу 2023. године остварио раст цијена од 9,1%.

У марту 2023. године међугодишња инфлација, према концепту хармонизованог индекса потрошачких цијена износила је 10,4% у Републици Српској, а 8,3% у Европској унији и 6,9% у еврозони. У поређењу са земљама Европске уније, већу инфлацију од инфлације у Републици Српској имало је једанаест земаља. Међугодишња инфлација је у марту 2023. била мања у Републици Српској него у Пољској (15,2%), Литванији (15,2%), Летонији (17,2%), Естонији (15,6%), Чешкој (16,5%), Бугарској (12,1%), Хрватској (10,5) Мађарској (25,6%), Словачкој (14,8), Словенији (10,4) и Румунији (12,2%).

- **Спољнотрговински показатељи Републике Српске за први квартал 2023. године показују рекордне резултате покривености увоза извозом, што је посљедица већег пада увоза него што је био пад извоза.**

Просјечна мјесечна стопа покривености увоза извозом у 2021. години кретала се око 80%, а у 2022. години око 70%. Покривеност увоза извозом у прва три мјесеца 2023. године од 83,6% може се окарактерисати као добар резултат у спољној трговини Републике Српске. Нешто боља покривеност увоза извозом у прва три мјесеца остварена је једино 2021. године (83,7%). Веће стопе покривености од почетка 2023. године посљедица су већег пада увоза у односу на пад извоза.

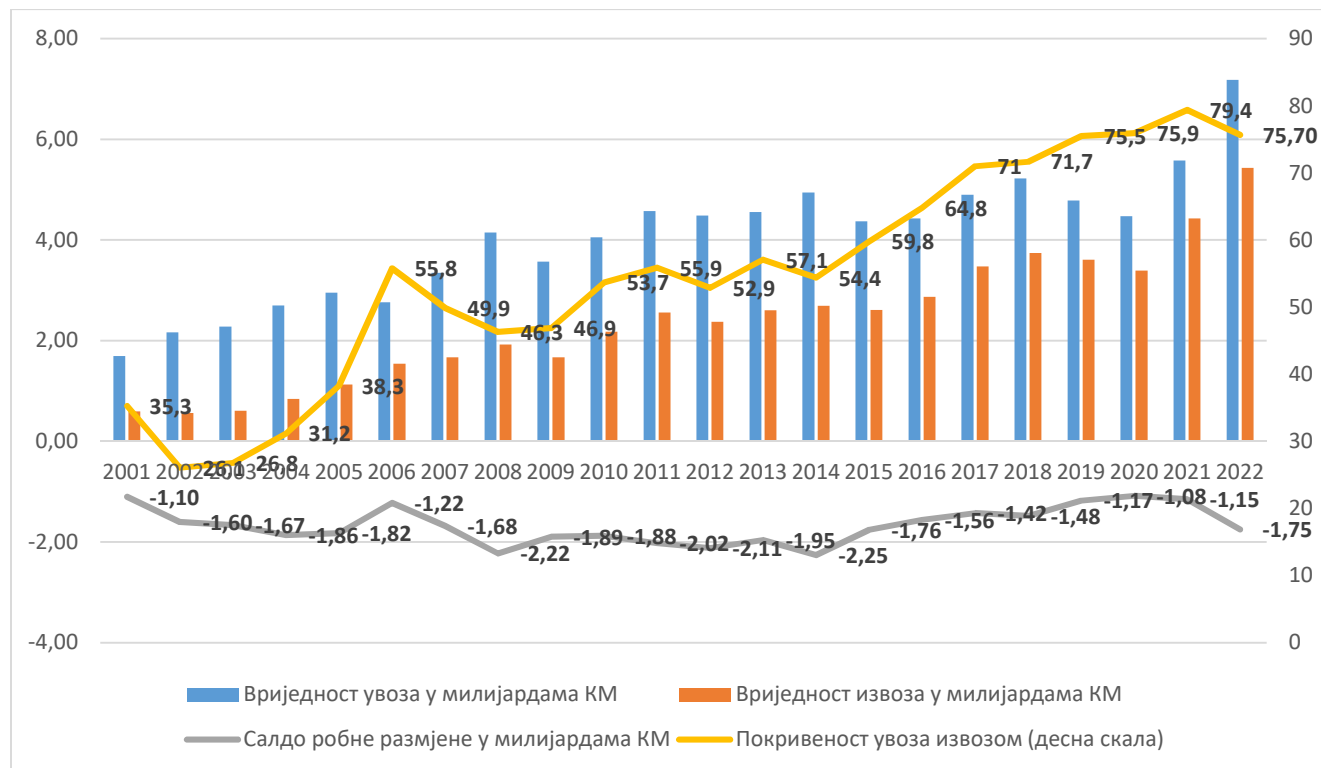
Анализа кварталних података спољне трговине Републике Српске показује да је у првом кварталу 2023. године забиљежено повећање обима спољнотрговинске размјене од 3,8%, у односу на исти период 2022. године. У периоду јануар - март 2023. године, извезено је робе у вриједности од 1.353,5 милиона КМ, што је 5,4% више у односу на исти период 2022. године. Увоз робе је износио 1.619,8 милиона КМ, што је за 2,5% више у односу на исти период 2022. године. У првом кварталу 2023. године спољнотрговински дефицит износио је 266.332 хиљада КМ.

Република Српска је у периоду јануар-март 2023. године највише робе извезла у Србију (14,5% укупног извоза) и у Хрватску (14,0%), а највећа вриједност оствареног увоза била је из Италије (15,9% укупног увоза) и Србије (14,8%).

Када се посматра производна структура спољне трговине Републике Српске, у периоду јануар – март 2023. године највеће учешће у извозу остварује електрична енергија (12,6 одсто од укупног извоза у периоду јануар-март 2023), док највеће учешће у увозу остварују нафтна уља добијена од битуменозних минерала (осим сирових) (6,1 одсто укупног увоза у периоду јануар-март 2023).

У циљу сагледавања дугорочних тенденција у спољнотрговинској размјени Републике Српске, на наредном графикону приказано је кретање спољнотрговинских показатеља Републике Српске од 2001. године до 2022. године.

Графикон 5: Приказ спољнотрговинских показатеља Републике Српске по годинама, од 2001-2022. г.

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на основу података РЗС РС.
 Напомена: Салдо робне размјене: (+) суфицит, (-) дефицит.

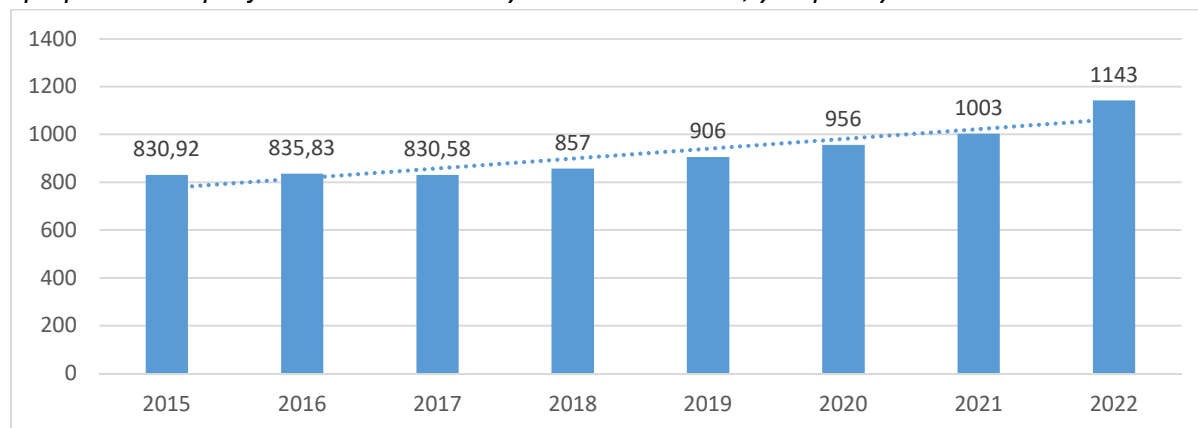
Анализа података о спољнотрговинској размјени приказана на претходном графикону показује да је у 2022. години прекинут тренд смањења спољнотрговинског дефицита који је започет 2014. године. Односно, први пут од 2014. године, у 2022. години дошло је до раста спољнотрговинског дефицита, са 1,15 милијарди КМ у 2021. години на 1,75 милијарди КМ у 2022. години. Аналогно претходно наведеном, и релативни показатељ спољне трговине, тј. покривеност увоза извозом у 2022. години прешла је са путање раста на путању смањења, тако да је у 2022. години износила 75,7 док је 2021. године износила 79,4%.

Приликом анализе спољне трговине, неопходно је посматрати утицај кретања цијена у спољној трговини. Извозне цијене у четвртном тромјесечју 2022. године повећане су за 25,1% у односу на период јануар - децембар 2021. године, док су увозне цијене повећане за 26,2%. Укупна вриједност извоза изражена у КМ у 2022. години била је већа него претходне године, и то за 22,6%. Из наведеног се може закључити да је раст извоза великим дијелом вођен је растом цијена, а не растом физичког обима извоза. Иста ситуација је и на страни увоза. Поред раста економске активности и повећаног увоза репродукционих добара за потребе привреде, већи увоз током 2022. године прије свега је посљедица високог раста увоза енергената, усљед снажног раста њихових цијена на свјетском тржишту.

• **Просјечна мјесечна нето плата у Републици Српској наставља растући тренд, те у марту 2023. године остварује раст и на годишњем и на мјесечном нивоу.**

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) исплаћена у марту 2023. године износила је 1.258 КМ што је за 10,1% номинално више од исте остварене у 2022. години. Иста је номинално већа за 0,2% у односу на претходни мјесец 2023. године, а у односу на исти мјесец прошле године, просјечна нето плата номинално је већа за 15,3%

Графикон 6: Просјечна нето плата у РС по годинама, у периоду 2015-2022. године

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске на основу података РЗС РС.

Анализа кретања просјечне нето плате по годинама показује да је евидентан тренд раста плате током посматраног периода, тј. од 2015. године до 2022. године што се може видјети и на претходном графикону. Очекује се да ће се растући тренд нето плата наставити, будући да је од јануара 2023. године одлуком Владе Републике Српске повећана најнижа нето плата на 700 КМ.

У марту 2023. године, у односу на март 2022, сва подручја су забиљежила номинални раст нето плате, од чега највише у подручјима Административне и помоћне услужне дјелатности 22,8%, Образовање 19,8% и Саобраћај и складиштење 18,7%. Највиша просјечна плата након опорезивања у марту 2023. године исплаћена је у подручју Финансијска дјелатност и осигурање (1.643 КМ) док је најнижа плата исплаћена у подручју Грађевинарство (926 КМ).

1.2. Јавне финансије Републике Српске

- **Настављен је позитиван тренд из претходног периода у наплати јавних прихода Републике Српске, које прикупља Пореска управа Републике Српске преко рачуна јавних прихода¹.**

У првом кварталу 2023. године на рачун јавних прихода РС уплаћено је 924,7 милиона марака, што је за 23 одсто више у односу на исти период претходне године. Посматрано по појединим групама јавних прихода, евидентно је да је процентуални раст забиљежен у свим сегментима.

Доприноси су у прва три мјесеца ове године наплаћени у износу од 530 милиона КМ, што је за 19 одсто више него у истом периоду претходне године. Директни порези су у посматраном периоду ове године наплаћени у износу од око 260,1 милиона КМ, што је за 34 одсто више него у прва три мјесеца претходне године. Највећи раст је остварен код пореза на добит који је наплаћен за 29 одсто више него у периоду јануар-март 2022. године. Поред тога, веома значајан раст наплате код директних пореза биљежи и порез на доходак, који је наплаћен у износу од око 85,2 милиона марака, што је за 47 процената више у односу на упоредни период, а што је директан индикатор раста броја запослених и већих плата, Такође, у првом кварталу ове године, забиљежен је и раст наплате прихода по основу пореза на непокретности, и то за 15 одсто у односу на први квартал 2022. године.

Када се посматра само март ове године, наплата је износила 412,1 милиона КМ, што је за 27 % више него у истом мјесецу прошле године, при чему је наплата директних пореза већа за 40 одсто, доприноса за 18 одсто, а осталих јавних прихода за 23 процента.

- **У периоду јануар-март 2023. године настављени су позитивни трендови у наплати индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање БиХ, а који по коефицијентима расподјеле припадају Републици Српској, иако се биљежи успоравање стапа раста.**

Један од разлога раста наплате прихода од индиректних пореза је то што је основица за поређење из периода јануар-март 2022. нижа него у осталим мјесецима 2022. године, не само из разлога што је наплата индиректних пореза традиционално нижа у првом кварталу, него и због чињенице да се ради о периоду прије почетка дешавања у Украјини.

Према подацима Управе за индиректно опорезивање БиХ, у марту 2023. године остварена је висока стапа раста бруто наплате ПДВ-а иако је нижа од очекиване, те је иста износила 8,3%.² Тиме је настављен позитиван тренд од априла 2021. године. Анализа структуре бруто ПДВ-а у првом кварталу 2023. године указује на закључак да је нижи раст од очекиваног посљедица нижих стапа раста ПДВ-а на увоз, док је с друге стране наплата домаћег ПДВ-а биљежила високе стопе раста још од другог квартала 2021. године.

Анализа мјесечне наплате индиректних пореза који су распоређени Републици Српској у првом кварталу 2023. године указује на нижу наплату истих у фебруару, и то за 1,3% мање, те благо побољшање у марту 2023. године, са растом од 1,9%, у односу на исти период прошле године. Поред дећи наплату по кварталима, у првом кварталу 2023. године

¹ Извор: Пореска управа Републике Српске.(2023).

² Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ. (2023).

остварен је раст индиректних пореза укупно распоређених Републици Српској по стопи од 5,4%. То је уједно и најнижа стопа кварталног раста у посљедњих осам квартала.

- **Укупан и јавни дуг као проценат БДП у 2022. години су остварени на нижем нивоу него у 2021. години.**

Табела 3: Стање јавног и укупног дуга Републике Српске

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022. ³
Јавни дуг, у милионима КМ	4.295,48	4.346,87	3.861,66	4.048,92	4.223,42	4.727,03	5.088,00	5.344,00
Јавни дуг, у % БДП-а	46,66	45,14	38,32	37,91	37,54	42,90	40,70	37,5
Укупан дуг, у милионима КМ	5.277,10	5.439,98	4.967,93	5.178,50	5.388,53	5.834,43	6.162,40	6.357,50
Укупан дуг, у % БДП-а	57,33	56,49	49,30	48,49	47,89	52,95	49,29	44,60
БДП, номинални, у милионима КМ	9.205,04	9.630,57	10.077,02	10.679,61	11.251,32	11.019,64	12.501,72	14.238,70
БДП, номинална стопа раста	3,6	4,60%	4,60%	6,00%	5,20%	-1,10%	12,30%	13,90%
БДП, реална стопа раста	2,80%	3,50%	3,10%	3,90%	2,50%	-2,80%	6,90%	3,53%

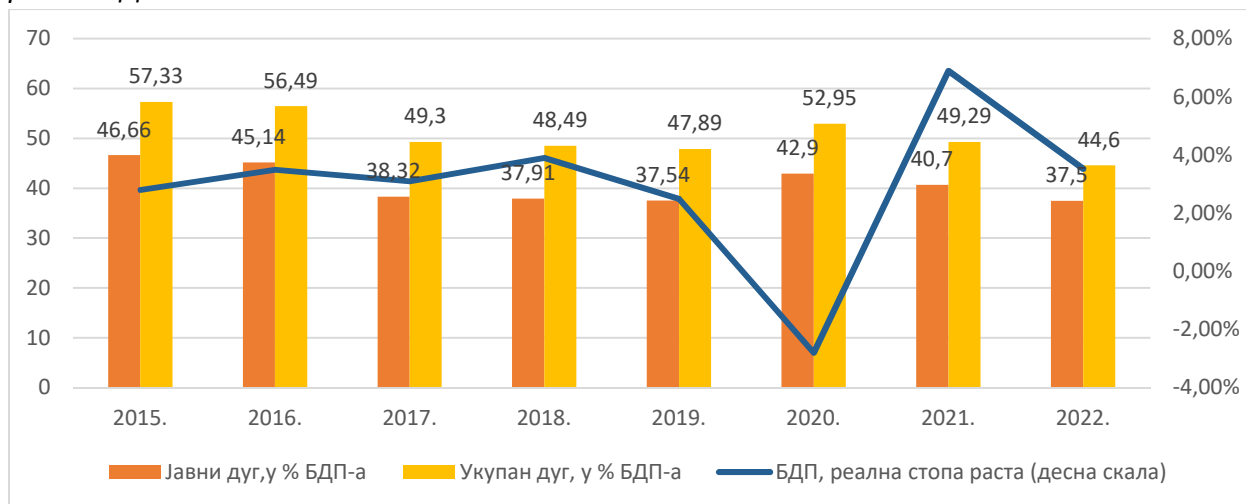
Извор: Подаци о јавном и укупном дугу РС МФРС. Подаци БДП: РЗС РС.

Укупан дуг као проценат БДП-а у 2021. години износио је 49,29% БДП, а у 2022. години смањен је на 44,6% БДП у тој години.

На основу података о стању дуга Републике Српске по годинама, евидентно је да је у периоду 2016-2019. године као посљедица повољних макрофискалних кретања, јавни дуг Републике Српске као проценат БДП-а имао опадајући тренд. У 2020. години с обзиром на свјетску здравствену и економску кризу, јавни дуг Републике Српске био је изложен значајном расту. Односно, у 2020. години дошло је до раста задужености с једне стране и пада оствареног БДП-а с друге стране. Наведена кретања имала су за резултат повећање учешћа јавног дуга у БДП-у. У посљедње двије године посматраног периода, јавни дуг као проценат БДП-а имао је пад учешћа. Претходно наведено посљедица је номиналног раста БДП-а у односу на претходну годину.

³ Извор: Министарство финансија Републике Српске, март 2023. године.

Графикон 7: Кретање јавног и укупног дуга Републике Српске, као % БДП и реалне стопе раста БДП-а РС

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске.

За 2022. годину, јавни дуг који подлијеже законском ограничењу износи 5.279,0 милиона КМ, односно има учешће 37,08% БДП-а оствареног у тој години. Наведено потврђује да је ниво јавног дуга у 2022. години у складу са прописаним фискалним правилима дефинисаним Законом о фискалној одговорности у Републици Српској. У 2022. години јавни дуг је номинално већи за 3,75% у односу на претходну фискалну годину годину. Међутим, захваљујући привредном расту у 2022. години, односно увећању БДП-а у односу на претходну годину, учешће јавног дуга у БДП-у за 2022. годину је смањено.

1.3. АКТУЕЛНОСТИ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

- **Повећана је најнижа нето плата са 650 КМ на 700 КМ, почевши од јануара 2023. године.** Влада Републике Српске је у јануару 2023. донијела одлуку о најнижој плати у Републици Српској за 2023. годину у износу од 700 КМ нето.
- **Задржан кредитни рејтинг Републике Српске.** Међународна рејтинг агенција „S&P“ саопштила је да је потврђен „Б“ дугорочни кредитни рејтинг Републике Српске, са стабилним изгледима. Истиче се да ће стопа бруто домаћег производа у Републици Српској у наредне три године расти, те да ће бити задржан задовољавајући приступ међународним тржиштима капитала и мултилатералном финансирању.
- **Влада Републике Српске усвојила је Стратегију управљања дугом Републике Српске за период 2022-2025. година.** Стратегијом се утврђује средњорочни циљ и план активности у области управљања дугом које Влада намјерава да проведе у току посматраног периода. Главни циљ задуживања и управљања дугом Републике Српске је обезбјеђење финансијских средстава потребних за извршење буџета Републике Српске, финансирање одобрених инвестиционих пројеката, те рефинансирање посматраног дуга уз најниже трошкове и прихватљив ниво ризика. Планирано је да се циљеви реализују путем стратегије диверзификације извора финансирања, инструмената и базе инвеститора. Стратегија се у посматраном периоду базира на финансирању углавном путем емисија хартија од вриједности на домаћем и међународном финансијском тржишту. У условима високих каматних стопа на међународном тржишту капитала, замјена вањског дуга унутрашњим се сматра бољом опцијом у погледу развоја националне економије. Тада би умјесто плаћања високих камата за спољни дуг, новац остајао на домаћем тржишту, а позитиван утицај промјене структуре дуга у виду смањења спољног дуга огледа се и у развоју националног финансијског тржишта, те смањења негативних ефеката инфлације и раста каматних стопа.

3. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У СВИЈЕТУ ТОКОМ 2022. ГОДИНЕ: ШТА МОЖЕМО ОЧЕКИВАТИ 2023. ГОДИНЕ?

У 2022. години свјетска економија се суочила са вишеструким кризама. Пандемија корона вируса која је избила 2019. години у Кини, била је окидач глобалне економске кризе 2020. године. Иако се од почетка 2023. године планира проглашење краја пандемије вируса корона, криза изазвана пандемијом наставила је да притиска глобалну економију и данас кроз поремећене привредне, логистичке и трговинске токове. Поред суочавања са дугорочним негативним посљедицама корона кризе, од фебруара 2022. године дешавања у Украјини гурнула су свијет у нови период неизвијесности и покренула је низ нових криза, прије свега енергетску кризу и прехранбену кризу.

Табела 4: Макроекономски показатељи за 2021. и 2022. годину и пројекције за 2023. и 2024. годину

	2021.	2022.	2023.	2024.
Реалан раст БДП, %				
Свијет укупно	6,2	3,4	2,8	3,0
Развијене економије	5,4	2,7	1,3	1,4
САД	5,9	2,1	1,6	1,1
Евروزона	5,4	3,5	0,8	1,4
Земље у успону	6,7	4,0	3,9	4,2
Кина	8,4	3,0	5,2	4,5
Русија	5,6	-2,1	0,7	1,3
Раст свјетске трговине, %	10,1	5,0	4,4	3,5
Стопа незапослености, %				
Евروزона	7,7	7,3	7,1	6,9
САД	5,4	3,5	3,5	5,4
Потрошачке цијене, просјек, %				
Евروزона	2,6	8,4	5,3	2,9
САД	4,7	8,0	4,5	2,3
Развијене земље	3,1	7,3	4,7	2,6
Земље у успону	5,9	9,8	8,6	6,5
Цијене нафте, у доларима, годишња стопа промјене	65,8	39,2	-24,1	-5,8
Цијене житарица, у доларима, годишња стопа промјене	15,5	5,7	-11,6	-0,2
Цијене метала, у доларима, годишња стопа промјене	46,7	-5,6	3,5	-2,6

International Monetary Fund. (2023). World Economic Outlook, April 2023.

Након пандемијске рецесије 2020. године, у 2021. години забиљежен је релативно снажан економски раст. Међутим, почетком 2022. године дошло је до додатног усложњавања међународних политичко-економских прилика које су везане за дешавања у Украјини, који су довели до низа негативних економских посљедица. Негативне економске посљедице ових дешавања на свјетску економију манифестовале су се кроз трговинске, енергетске, финансијске и цјеновне шокове.

Будући да је Русија један од водећих извозника нафте и природног гаса у свијету, санкције уведене Русији у 2022. години су довеле до вртоглавог раста цијена на глобалним тржиштима енергије. Усљед раста цијена транспорта, ђубрива и других репроматеријала у пољопривреди, великом броју санкција разних облика, као и блокадама извоза житарица из Украјине која је велики произвођач пшенице, цијене хране су значајно порасле у 2022. години. Наведени нагли раст цијена енергије, кључних сировина и хране био је главни покретач инфлације која је у 2022. достигла у већини земаља свијета рекордне двоцифрене стопе. Раст инфлације се врло брзо инфилтрирао у свакодневни живот грађана. Све наведено је довело до кризе трошкова живота и раст сиромаштва. Предузећа су високе трошкове енергије и сировина рјешавале смањењем производње и отпуштањем радника. Радници приватног и јавног сектора су захтијевали од влада да уводе мјере које ће осигурати повећање зарада које би амортизовало раст трошкова живота. Како би се избориле са растућом и високом инфлацијом, у 2022. години водеће централне банке су кренуле с агресивним подизањем референтних каматних стопа, по цијену успоравања привредног раста. Европска централна банка је први пут у посљедњих једанаест година подигла референтну камату. Европска централна банка је подизала референтну каматну стопу много опрезније од ФЕД-а, водећи рачуна да поштравање услова задуживање не одведе еврозону у нову дужничку кризу. У 2022. години, евро је по први пут од како је створен као јединствена валута еврозоне пао испод паритета према долару.

Све претходно наведено показује колико је 2022. година била тешка, обиљежена геополитичким тензијама и економским кризама. У 2023. години и даље су присутни бројни ризици, који говоре да и текућа година неће бити лака. Дешавања у Украјини, ризик од даљег раста цијена, раст референтних стопа централних банака и у 2023. години имају изражене утицаје на економску активност.

Када се посматра 2023. година, очекивања нису превише оптимистична. Ризик од нове глобалне рецесије се назире, док се очекује дезинфлација успореним темпом. Очекује се пад обима глобалне трговине робом, страних директних инвестиција, а очекивани раст каматних стопа у 2023. години пријети да „угуши“ крхки привредни опоравак након пандемије.

- **Ризик од нове глобалне рецесије се назире.**

Само три године након претходне глобалне рецесије, могло би се рећи да постоје наговјештаји за нову глобалну рецесију у 2023. години. Да се у 2023. години очекује глобална рецесија сагласне су двије трећине водећих економиста анкетираних на Свјетском економском форуму у Давосу 2023. Предвиђено је да ће глобални раст у 2023. години бити испод историјског просјека претходних двадесет година.⁴ И многи економисти ММФ-а су песимистични и вјерују да је неизбјежна рецесија. Већина сматра да чак и ако глобална економија не падне у рецесију дефинисану као два узастопна квартала негативног раста, 2023. година ће бити окарактерисана као година рецесије због комбинације успоравања привредног раста, реалног пада куповне моћи становништва и високих каматних стопа.

⁴ IMF. (2023). *World Economic Outlook, April 2023*.

У извјештају Свјетске банке из јануара ове године, наводи се да очекивани глобални раст БДП-а у 2023. години износи 1,7% што је, ако се изузму рецесије из 2009. године и 2020. године, најнижа стопа у скоро три посљедње деценије. Свјетска банка је нагло снизила првобитну прогнозу раста глобалне економије за 2023. годину јер је константно висока инфлација повећала ризик од свјетске рецесије. Очекивања Свјетске банке су да ће глобални раст успорити на 1,7% у 2023. години, у односу на претходну процјену раста од 3% на основу пројекција из јуна 2022. године. Према Свјетској банци, значајно успоравање у развијеним економијама (посебно посматрајући очекивани раст нешто изнад 1% у САД-у и очекивану стагнацију у еврозони) могло би бити наговјештај нове свјетске рецесије у 2023. години.

Bloomberg је објавио преглед макроекономских прогноза за 2023. годину од стране глобалних финансијских и банкарских групације са Вол Стрита (попут BNP Paribas, Citi, JPMorgan, Goldman Sachs, Morgan Stanley, UBS). У већини изнесених ставова и прогноза тешко је наћи оптимистичан тон. Напротив, изражен је консензус да је криза неизбијевна са обе стране Атлантика. Међутим, оптимистично је што већина аналитичара сматра да ће криза бити средње јачине. Сматрају да ће се рецесија највише осјетити у Европи. Разлог томе је то што су приходи европског становништва еродирани високим цијенама енергената и инфлацијом, а с друге стране, европски индустријски сектор је већ у контракцији, прије свега енергетски интензивне гране (попут хемијске и металне индустрије). Према мишљењу аналитичара из наведених групација, у прогнозама се наводи да се очекује да ће Америка најмање осјетити рецесију, будући да је највећи шок послје иницијалних инфлаторних удара и подизања каматних стопа већ прошао. Агресивна рестриктивна монетарна политика Fed-а, која се огледала у подизању каматних стопа чак седам пута до нивоа од 4,5% у 2022. години, најснажнији је окидач за појаву рецесије у 2023. години за већину економија које су ослоњене на долар, а посебно оне задужене у тој валути.

Док тренутни показатељи не показују улазак Америке у рецесију, с друге стране, у Европи је ситуација комплекснија. Очекује се да ће европске економије бити у тежем положају због комбинације негативних дешавања: посљедице пандемије корона вируса, енергетски шок уз високу инфлацију, близина сукоба уз истовремено високу зависност од украјинских и руских енергената и других примарних производа. Међутим, ни у еврозони криза не би требало да ескалира у јачој мјери. Већи проблем ће бити период опоравка, будући да многи привредници нису мотивисани да додатно запошљавају раднике и инвестирају, како због неповољних кредитних услова, тако и због високе и растуће неизвијесности.

Међународни монетарни фонд очекује да ће трећина глобалне економије ући у рецесију 2023. године⁵. Према пројекцијама ММФ-а објављеним у априлу 2023. године, предвиђено је да ће глобални привредни раст са процијењених 3,4 одсто у 2022. години, у 2023. години пасти на 2,8 одсто, а затим у 2024. години порастати на 3,0%. Иако је прогноза свјетског привредног раста за 2023. годину за 0,2 процентна поена виша од предвиђене у октобру 2022. године, иста је испод историјског просјека од 3,8 процената. Први пут од финансијске кризе 2008. године, за свјетски бруто домаћи производ очекује се спор темпо

⁵ International Monetary Fund. (2022). *World Economic Outlook October 2022*.

раста, изузимајући пад у 2020. години због пандемије. Пројекција стопе глобалног привредног раста навише у односу на пројекцију из октобра 2022. године, резултат је великим дијелом отварања Кине.

Табела 5: Пројекције стопе раста БДП-а од стране ММФ-а

Земља / регион	БДП, стопа реалног раста, у %					
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2028.
Свијет	-3,0	6,2	3,4	2,8	3,0	3,0
САД	-2,8	5,9	2,1	1,6	1,1	2,1
Кина	2,2	8,4	3,0	5,2	4,5	3,4
Русија	-2,7	5,6	-2,1	0,7	1,3	0,7
Евразона	-6,1	5,4	3,5	0,8	1,4	1,4
Европска унија	-5,7	5,4	3,2	0,7	1,7	
Србија	-0,9	7,5	2,3	2,0	3,0	4,0
Италија	-9,0	7,0	3,7	0,7	0,8	0,9
Њемачка	-3,7	2,6	1,8	-0,1	1,1	1,1
Хрватска	-8,6	13,1	6,3	1,7	2,3	2,8
Словенија	-4,3	8,2	5,4	1,6	2,1	3,0
Аустрија	-6,5	4,6	5,0	0,4	1,1	1,5
БиХ	-3,0	7,4	3,8	2,0	3,0	3,0

Извор: International Monetary Fund. (2023). World Economic Outlook April 2023.

Према подацима ММФ-а приказаним у претходној табели, заједничко за све посматране земље, изузев Кине, је успоравање привредне активности, односно ниже стопе раста у 2023. години у односу на ниво из 2022. године. За 2023. годину, за Њемачку пројектоване су негативне стопе привредног раста, односно пад привредне активности по реалној стопи од -0,1%. Када се посматрају велике развијене економије, евидентно је очекивање у погледу успоравања економске активности. Тако се за еврозону пројектује стопа од 0,8%, за ЕУ 0,7% док је за САД пројектована стопа од 1,6% у 2023. години.

Прогнозе ММФ-а наведене у претходној табели базирају се на бројним претпоставкама о развоју геополитичке и економске ситуације, а у складу са догађајима у посљедњих неколико мјесеци прије израде пројекција. Сходно наведеном, бројни су ризици који могу имати негативне посљедице на остварење пројекција привредног раста. Међу ризицима за остварење пројекција најзначајнији су ескалација сукоба у Украјини, трајање и јачина инфлације, ризик да централне банке неће успјети да обуздају инфлацију и да ће монетарно поштравање „угушити“ привредни раст, наставак протекционистичке политике у спољној трговини, нестабилности на финансијским тржиштима, неодрживост јавног дуга. И Свјетска банка упозорава да, с обзиром на осјетљиве економске услове, сваки додатни неповољни утицај наведених ризика, могао би гурнути глобалну економију у рецесију.

Табела 6: Пројекције реалне стопе раста БДП-а БиХ, за 2023. и 2024. годину од стране међународних и домаћих финансијских институција

	Датум објаве пројекција	2021.	2022.	2023.	2024.
Међународни монетарни фонд	Април 2021.	3,5	3,2	3,0	-
	Април 2022.	5,8	2,4	2,3	3,0
	Април 2023.	7,4	3,8	2,0	3,0
Свјетска банка	Јануар 2021.	2,8	3,5	-	-
	Јануар 2022.	4,0	3,0	3,2	-
	Јануар 2023.	7,5	4,0	2,5	-
Европска банка за обнову и развој	Новембар 2021.	4,5	3,0	-	-
	Мај 2022.	7,1	3,0	3,0	-
	Септембар 2022.	7,5	3,0	3,0	2,3
	Мај 2023.	7,5	3,9	2,0	3,0
Централна банка БиХ	Новембар 2021.	5,8	3,9	-	-
	Новембар 2022.	7,6	4,1	0,9	1,0
	Мај 2023.	7,1	4,0	1,6	3,2
Дирекција за економско планирање БиХ	Јун 2021.	2,5	3,1	3,4	-
	Март 2022.	5,4	2,1	3,1	3,0
	Октобар 2022.	7,6	2,7	1,7	2,7
Агенција за статистику БиХ - коначни подаци	Март 2023.	7,4	4,0	-	-

Извор: Приказ Фискалног савјета Републике Српске.

У претходној табели може се уочити да су пројекције за привредни раст Босне и Херцеговине значајно варирале како између различитих институција, тако су и саме институције мијењале, односно ажурирале своје пројекције кроз своје редовне публикације у којима објављују пројекције. Упркос наведеном, већина међународних финансијских институција је сагласна када су у питању пројекције привредних кретања у БиХ. За 2023. годину, очекује се да ће се привредни раст Босне и Херцеговине кретати око 2%, док се у 2024. години предвиђа нешто виша стопа, у висини од око 3%.

Усљед значајног успоравања економске активности у ЕУ у 2023. години, (што за посљедицу има очекивања у виду пада стране потражње), посљедња објављена пројекција економске активности у БиХ у 2023. години од стране Централне банке БиХ, пројектује исту на нивоу од 1,6%. Под претпоставком слабљења, али не и потпуног ишчезавања инфлаторних притисака у земљи, пројекцима ЦББиХ је предвиђен раст реалног БДП-а у 2024. години од 3,2%. Пројекције Централне банке БиХ за привредна кретања БиХ показују да се за 2023. годину не прогнозира рецесија. Међутим, ЦББиХ у својим прогнозама напомиње да су прогнозе рађене уз висок ниво неизвијесности, с обзиром да се не ради о класичном привредном циклусу, а значајни фактори привредног раста БиХ су под утицајем глобалних кретања.

Табела 7: Процјене и пројекције БДП-а Републике Српске од стране Министарства финансија Републике Српске за 2023. и 2024. годину

	2021.	2022.	2023.	2024.
БДП, номинални, у милионима КМ	12.502	14.238,7	15.320	16.377
Номинална стопа раста БДП-а	12,3%	13,9%	9,3%	6,9%
Реална стопа раста БДП-а	6,9%	3,53%	3,1%	3,4%
Инфлација, просјечна годишња стопа раста	1,7%	13,6%	6,0%	3,5%

Извор: Министарство финансија Републике Српске. (2022). Документ оквирног буџета Републике Српске за период 2023-2025. година.

Пројектоване стопе привредног раста Републике Српске за 2023. и 2024. годину износе 3,1%, 3,4% респективно. Остварење пројекција у условима неизвјесности подложно је углавном спољним ризицима. Ипак, очекује се даљи опоравак привредне активности вођен домаћом тражњом, уз позитиван допринос потрошње и инвестиција.

- **Очекује се дезинфлација, али успореним темпом.**

Раст инфлације у 2022. години, за који се првобитно очекивало да ће бити привременог карактера као посљедица ефеката пандемије вируса корона, од фебруара 2022. године додатно је убрзан прије свега усљед раста цијена хране и енергената изазваних геополитичким дешавањима у свијету. Инфлација у 2022. години је била значајно висока и широко распрострањена, како у великим економијама попут САД-а и ЕУ, тако и у мањим економијама на које се прелио ефекат инфлације усљед високе увозне зависности.

Према пројекцијама већине стручњака, више стопе инфлације ће се задржати и у 2023. години, уз очекивања у погледу смањења истих али успореним темпом, и то под условом да не дође до новог шока. Подаци објављени у посљедњем кварталу 2022. године су охрабрујући, остављају простор за одређени оптимизам у погледу пројектоване висине стопе инфлације за 2023. годину. Бројни фактори су допринијели благом успоравању инфлације од краја 2022. године. Пројектована дезинфлација за 2023. годину одраз је пада цијена горива на међународном тржишту, те снижења цијена роба усљед слабљења глобалне потражње и одређене стабилизације ланаца снабдијевања, брзог и синхронизованог монетарног поштравања, те ублажавања притисака потражње.

Цијена енергије, од најбитније детерминанте инфлације, у 2023. години прерасла је у кључни дефлациони чинилац. Нагло попуштање инфлационог притиска потиче и од глобалног појефтињења сировина и примарних производа. Стопа инфлације у еврозони је неочекивано у децембру 2022. године враћена у једноцифрену зону. То је довело до очекивања да би се међугодишња стопа инфлације еврозони могла значајније смањити већ до средине 2023. године иако ће ниво цијена и даље остати висок.

Најновија прогноза ММФ-а је да ће глобална инфлација 2023. године пасти за 2,3 процентна поена у односу на инфлацију у 2022. години. Тачније, глобална инфлација је пројектована да ће са нивоа од 8,7% у 2022. години пасти на 7 одсто 2023. године и 4,9 процента у 2024. години. Очекује се да ће око 84 одсто земаља имати нижу стопу инфлације

у 2023. години него 2022. године. Упркос наведеном, очекује се да ће дезинфлација дуже потрајати.

Што се тиче Босне и Херцеговине, ЦББиХ очекује слабљење инфлаторних притисака у првом полугодишту 2023. године у БиХ. Даље успоравање инфлације очекује се у првој половини 2023. године, првенствено због базног ефекта из 2022. године те ефеката већ измијењених и најављених монетарних политика водећих централних банака. Упркос очекиваном успоравању инфлације у 2023. години, она ће за БиХ и даље бити знатно изнад њеног вишегодишњег просјека.⁶

На основу пројекција презентованих у Документу оквирног буџета (ДОБ), Министарство финансија Републике Српске пројектује стопу инфлације за Републику Српску од 6% за 2023. и 3,5% за 2024. годину⁷.

- **Очекује се пад обима глобалне трговине робом.**

Свјетска трговинска организација у свом извјештају наводи да је обим глобалне трговине робом повећан за 3,5% у 2022. години. Међутим, за 2023. годину предвиђају стопу раста од 1,0%, што је нагли пад у односу на претходну процјену која је пројектовала раст свјетске трговине за 3,4%.⁸

- **Очекивани раст каматних стопа у 2023. години пријети да „угуши“ крхки привредни опоравак након пандемије.**

У контексту погоршања глобалних услова, у наредном периоду предвиђа се поштравање услова кредитирања и потенцијални раст проблематичних кредита. Кредитни стандарди су поштрени, нарочито на тржишту хипотекарних кредита, преваходно због веће инфлације и раста референтних каматних стопа, те због успоравања привредне активности. Очекивања су да ће се растућа тражња за кредитима у 2023. години суочити са оштријим условима на страни понуде. Очекује се раст проблематичних кредита.

---

⁶Централна банка БиХ (2023).

https://www.cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Brze_procjene_trenutne_ekonomske_aktivnosti_i_inflacije_za_prvo_polugodi%C5%A1te_2023._godine_srp.pdf

⁷ Министарство финансија Републике Српске. (2022). *Документ оквирног буџета Републике Српске за период 2023-2025. година.*

⁸ World Trade Organization. (2023). https://www.wto.org/english/news_e/pres22_e/pr909_e.htm